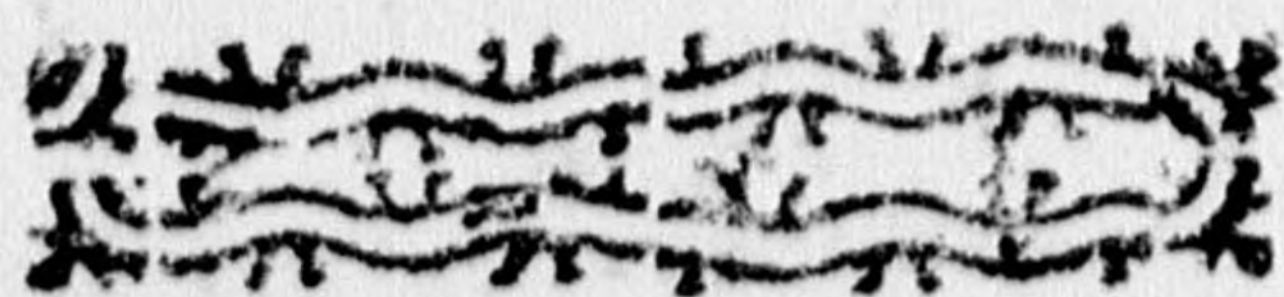

Béts 19. Apr. 1791.

Ma 19-dik, holnap 20-dik, 's még sints itthon a' mi F. Fejedelmünk, kiről, a' Bétsi vélekedések után, azt ígértük vala, hogy 20-dikra vissza fogna érkezni. — Annyi bizonyos, hogy elébb haza fog jöni ő Felsége, mint sem el-menetele előtt gondoljuk vala, de mikor legyen az az elébb-is, vakmerőség vólna meg-határozni. — A' mi Felséges Koronánk Örökölse *Herentz* fő Hertzeg igen kívánt egélségben minden-nap lovagol, mutatja magát az ötet szivből szerető Bétsi Sokaság előtt. Minden napi lovagló nadrága Magyar. — Hogy a' mi Békeiségünk a' Portával minden kétség nélkül való legyen, öllöl mutatják a' Környüllások. Már az ugy nevezett Tábori-szekerek és más Tábori-gazdasághoz tartozott Személlyek, és ezen egész hivatal *Reducáltatott*, és azoknak számok mint egy 600-ra ment, kiknek utolsó Márziustól fogva meg szünt járnai fizetések. — A' F. Tsászár, *Vallis* vasas Sergénél vólt Kapitány *Prohuska*, és a' *Reducált* Stáb Dragonyosainál vólt fő Hadnagy, most már Kapitány *Gofztony* Urakat a' kisebb Hertzeg fiaknak, a' hadi dolgokban lehető oktatásokra a' F. Udvar mellé venni méltoztatta, kiknek meg is engedte, hogy a' maga nevét viselő Seregnek Forma Könörsét viseljék. — A' Tsászár Regementjénél vólt szám felett való Májor *Stipschitz* Ur, a' *Kinszki* Sergénél Májorra lett.

F. Sáp. Neograd Vármgyében 10. Apr. — „Hát tsak bé-zárta már, a' ditső, békeiség Királya, II. *Leopold*, Felséges Urunk, *Jánus* Templomának az ajtaját! Hálá Istennek, ha igaz ezen szárnyálló hir. Azonban, halván a' múlt napokba egy Anekdotát, mellynek az háborúval némü némü rokonysága lehet; azt az Urral közleni kívántam. Egy Lélki Attyával öízve jöven, beszélünk egyről, másról; de

a' mint képzelheti az Ur, a' Metaphylikának mély Czikkellyeit, koránt se fejtegettük. Hát mit? Éj! a' jelen valókról vólt a' szó. — Hát tsak meg-tartja az egéls böjtöt Tiszt. Atyaságod? — Hogy ne? Isten mentsen-meg attól hogy meg ne tartsam. De nyilván a' húsnek fogyatkozását, jó hallal pótolja, kérdem én. — Hirét se haljuk a' halnak, felel az Attya; békával is meg kell elégednünk. — De ugyan mi okát gondolja Tiszt. Atyaságod annak, hogy most Ország szerint olly szük a' hal? — Némellyek azt tartják, hogy ezen halaknak szük vólt, termékeny esztendőnek elől járója: de én inkább hiszem, (folytattya az Attya) hogy a' halak, sok okos emberek állítások szerint, Tábor után seregestől le-mentek, hogy ott jelen legyenek, a' hol a' Keresztény, Török ellen hadakozik. — Hát, mondám ők is hartzolni akarnak Török ellen? — Nem, felel az Attya, de azért mentek-le, hogy jobb táplálások legyen a' Vitézeknek, és hogy ők is a' Keresztények Ügyét segittsék. — — Láuja az Ur, hogy okoskodik még most is némelly ember. Nem tsuda tehát, hogy olly keményen rugdalóztak a' múlt Ország Gyűlésin sokan, hogy: Vallásbéli Királyi Resolutzio ellen; mikor még a' halakba is, ha lehetséges vólna, belé iktatnák a' Török ellen való Intolerántziát. — Kár hogy nem olvaíák az Ujságot, a' szegény halak, talám vissza térnének a' Tiszába, halván hogy már meglett a' Békeiség, a' Keresztényeknek eskütt ellenségével.

Bétsben, egy Afzszony, kit talám maga *Vénus* nyalt vala-ki, létál egy bizonyos uttzán, egy Anglusnak tsintalan szeme ugy meg-akad rajta, hogy hogy azonnal kivánságának tzeljává telzi; azonn végből, ezen *Cupido* Rabja, a' *Vénus* Leányát, nyomba követvén szinte midőn Házába menne, meg-szollitja: Afzszonyom! meg-engedj énnékem, ámbár isméretlen vagyok, bátorodom téged mindazáltal fel-kisérni. Az Afzszony: mint a' ki már a' *Vénus* Oskolájában ablolvált vólt, jól tudta, hogy

hogy mi az értelme az ilyen Stilusnak. Fel-men-
 nek azért mind ketten a' Szobában. Az Anglus 50
 aranyokon vásárolá meg kevés korig tartó Gyönyö-
 rüségét. — Más nap ezen Afzszonynak szépségét,
 's véle való tökéletes meg-elégedését, egy bizo-
 nyos Társaságban nem tudja eléggé ditsérni az An-
 glus, a' midőn egy a' többek között, a' ki őtet
 figyelmetesen halgatja vala, azt mondja: Uram!
 olly eleven színekkel festetted-le azt az Afzszonysá-
 got nékem, hogy kedvesebb dolgot nem tseleked-
 hetnél, mintha annak esmerettséget nékem meg-
 szerzenéd. Az Anglus még az nap dél után el-vi-
 zsi ezen idegent, az ő esmerős Afzszonyához. A'
 midőn az Anglus véghetetlenül kezdené az Idegent
 az Afzszonynak auffirolni; az Idegen az Anglus-
 hoz fordulván, mosolyogva azt mondja: Uram! hi-
 szém ez az én Feleségem; (mitsoda érzékenységgel
 fogadta ezt az Afzszony ugy, mint az Anglus,
 képzelhető) feleségéhez fordulván: ez az Ember
 idegen lévén 's nem tudván az ide-való Portékák
 árrát, igen drágán vásárlott magától, én azért mint
 jó ember, hogy az 50 aranyból 49-tzet adjon visz-
 sza annak az Urnak javaslom ugy is — — — elég egy
 arany! az afféle historiájért — — —

Hazánknak majd minden szegeleteiből, de ne-
 vezetesen *Kobosvárról* ezt írják: „Időnk olly szép
 és olly kellemetes vagyon, melyhez hasonlóra a-
 lig emlékezünk. A' Mezőken már annyira meg-nőtt
 a' fű, hogy máskor egy hónappal későbbre sem
 vólt olyan nagy. A' Vetések határainkon oly szé-
 pek, hogy némely eleinten való Vetések már szá-
 rába-is (7. April.) indultak. Egy szóval: mind
 Gabonára, mind Gyümöltre nézre igen bőv esz-
 tendőt reménylünk. Az-ólta a' Gabonának-is az ár-
 ra szemlátomást kezdett szállani. — A' nállunk vé-
 ge felé járó Ország Gyűlése igen tsendesen mehetet
 H h 2

vólna végbe, ha a' Szász Nemzet a' más 2 Magyar Nemzettel öszve nem háborodott vólna, de ez előre képzelt dolog, azért nem ujság. — Már 42 esztendeje, hogy a' fő Kormányfő a' Szász Nemzet Kebelében Szebenben fekszik; azt végzették a' Státusok, hogy már most Kolosvárt a' Magyarok Nemzeti Városokba maradjon 42 esztendőig, hadd épülhessen ezen Város is, annakutánna pedig hogy a' Székelyek Városába tételük által *Prothocoláltatták* a' Székelyek; mely ha így találna igazság szerint lenni 2 Magyar Városok szépen meg-épülénének, és azon egy Gazdának 3 Szántó-földjei egy aránt trágyáztatnának. — Itt sok vólna mit írjak a' *Kurirnak* — de *Sapienti pauca!!!*

Ama Szárnyas állatok útját járó vas fejű *Blanchard*, a' héten megint ki-költözött a' *Práterbe* olly véggel, hogy Húsvét Hétfőjén meg-induljan, és egy néhány órák múlva *Buda Várában* ebédeljen. Azt igéri, hogy ha a' mostoha Levegő ellent nem talál állani, tsak alig ha *Kolosvárt* a' *Fellegvárban* nem száll-le, 's nem is igen nagy tsudát tenne; mert már egyszer *Frantzia* Országból *Angliába* útozott a' *Levegőben*, még pedig keresztül a' *Tengeren*. Várjuk végire a' vásárt! hát ha szerentsés lesz, és a' Hódig talál menni — bezzeg hoz Ujjságokat nekünk. — A' *Belgrádi Komendáns G. Vallis Urról* az a' hír érkezett Bétsbe, hogy *Seregbéli* erőtséget kívánt vólna magának; mivel körül belől mozgásokat vett vólna észre — de nem jele a' háborunak akkor, mikor a' *Tábori Kenyér-sütők* és *Kézi Orvosok* el-botsáttattak, a' *Szabad-sergek* és a' *Tábori Gazdaságbéli Hivatal* el-bomlott. — Az ide Bétsbe ujjonnan vissza érkezett *Frantzia Követ Noailles* Urnak eddig 200-ezer forint fizetése vala, most azt írják az idegen Levelek, hogy tsak 50 ezeret vett vólna-el, és a' többit a' Nemzet' szükségére ajánlotta — és a' mi még szebb: azt írják, hogy *Tselédjinek* meg nem engedi ez a' nagy *Férfi* hogy különben szollítsák őtet: *Noailles* Uram! minden Titulus, üres-hang — és *Complement* nélkül. —

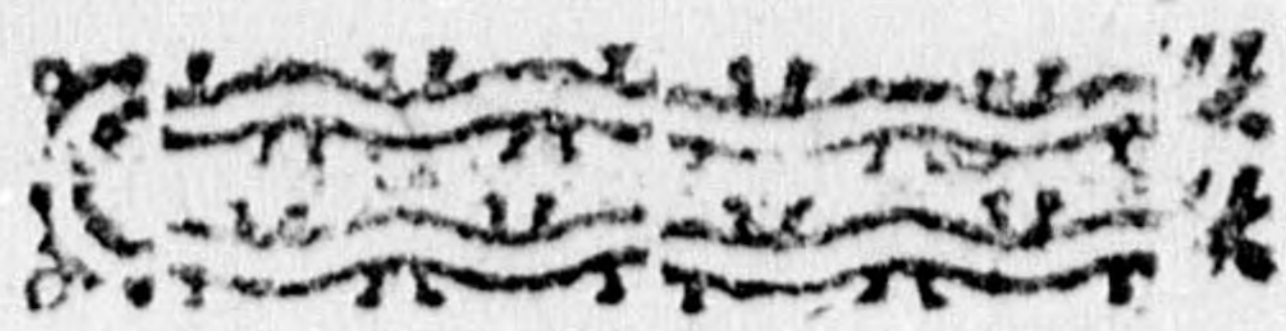
Ezt nem azért irám, hogy valamelyik Erdélyi szegény Nemes Legény így találjan meg-szollittani valamely Hazabéli Gavallért; mert itt a' Levegő fokkal más természetű a' hangok el-fogadására, és a' míg a' mi Uraink-is ezt önként nem parantsolják *Noailles* Urral, addig a' a' Betsület kívánnya, hogy adakozók és bőv kezűek légyünk azokban, mellyek egy pénzbe se kerülnek. A' Titulus hang, de fok fülekben aranynál szebben hangzik; mert arannyat fizettek érte.

— — — — —

— — — — —

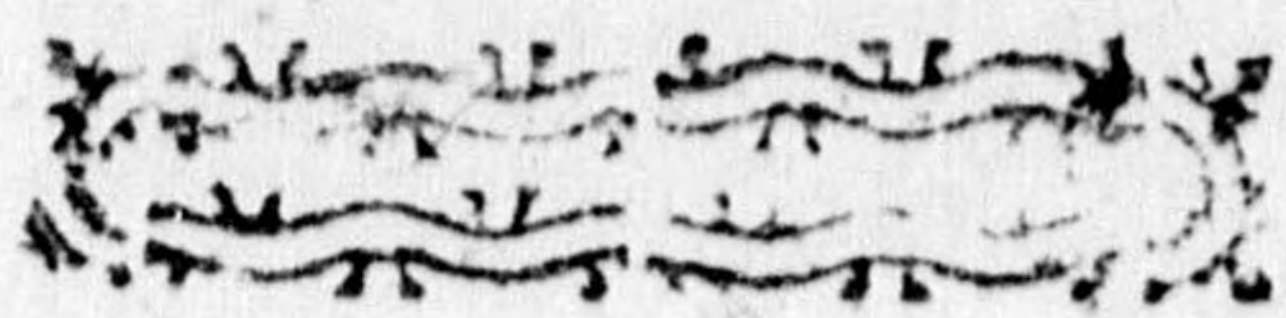
— — — — —

— — — — — *Antverpiában* nevezetesen füstelögni kezdett vala már ezen meg-fojtott, de még egészen el-nem alútt tűz; de Generál *Sztáray* azonnal 20 ágyukat vonata-fel a' Felleg-várba, és midőn a' Városnak szegeztette volna, tudtára adá a' Városnak, hogy tsak leg-kisebb zenebonás mozgást sajdittana, azonnal ölzve ágyuztatja őket, és ezen az *Antverpiaiak-is* meg-szeppenvén, semmi zenebona nem történék. — A' Húszártól inkább félnek ezen *Belgák*, mint az eleven Ördögtől. Ugyan tsak itt egy Húszár *Patrót* meg-támadott vala a' Nép egykor, de azon-kivül, hogy a' Húszárok tüzet adtak, 's a' kardal sem restül dolgozván, a' Népet le-tsendesítették, oly félelmet öntött a' népbe, hogy ezeket az ablakon keresztül is irtoznak nézni a' *Belgák*. — Angliában a' Státus' fok szükségai és a' fok hadakozások által gyűjtett adólságai miatt minden ki-gondolható dolgokra portziot vetettének, még tsak az ablakokra, pipákra, 's egyebekre ugy annyira, hogy alig lehetne már itt valakinek ki-gondolni, mire leheisen még portziot vetni,

vetni, vagy szükségében mivel segíthesse magát a' Státus. — Most a' hadi készülétekre megint abban szorgalmatoskodnak az Ország Fejei, miképpen lehetne pénzt szerezni? Erre egy Anglus olly derék Plánumat adott bé a' Parlamentumnak, mellyért az egész Marha-hússal élő Nagy Británia háládatossággal tartozik; mely ez: „ Minden Bálak, Lakadalmok, Vendégségek, flüftök, ebéd és vatsora 9 esztendő alatt töröltesenek-el, és az erre költeni szokott pénz fordittassék a' Státus hasznára. Ő látja ugyan előre, így szól, hogy egy előbb ezen Plánum izetienetske lesz, de idővel mindenhez hozzá szokunk lassan lassan. Az ezem iszom emberek ez által úgy meg orvasoltatnak, hogy soha még eszékbe se fog jutni az evésben való tékozlás — a' Londoni részeges emberek száma meg-kissebbedik, a' mértékletlenségben meg hóltak száma ezután meg kevesedik, és a' gonosz Anglusok ollyan jámborok lesznek mint a' Bárány — a' hús 's más eledelék meg-oltsódnak, és az egész Ország tsupa bővségből fog állani. A' falatozni szerető Parlamentum köszöni ezen Projektumat; de tsak más módot szerez a' Státus szüksége ki-pótlására.

*Frantzia Ország, vagy az ujj Keresztényi és Polgári Törvények' Fabrikája, a' Nemzeti Gyűlés, megint a' Gátkötőkkel kinlódik. — Nem régiben megint egy Bullát botsátott a' Pápa a' Párisi Nunciushoz, melly által mind azon régi Frantzia Püspököket, kik az ujjanon vállasztattakat Püspökségre fel-szentelték, mind az ujjanon fel-szenteltetteket, ki-zárta volna a' R. Katholika Anyaszentegyházból, és ezen szentelésnek minden erejét el-vette. Ez egy ollyan Gátja a' Frantzia Nemzet Gyűlésének, mely tzéljára való érését hátráltatni láttatik. — A' Kárdinál Loméniéhez küldött Bullájában ő Szentsége, mely Bullának rövid summáját már meg-irtuk vala, a' többek között ezen szókkal él: „ Azon Apostol'
Hata-*

Hatalamnak ereje, mellyel fel-vagyunk ruháztatva, azt kívánnya töllünk, hogy valamint az uj Püspököknek fel-szentelőit, úgy magokat a' Felszentelőket is hittől szakadt Eretnekeknek esmerjük. — A' mely tudva lévõ Bullát Kárdinál Lomenié-bez küldött vala a' Pápa, ugyan ezt Maury Apátornak-is elküldötte vala, ki ezt közönségessé tévén, ezen annyira meg-indúlt Lomenié, hogy a' Kárdinálisi veres Sapkát, mely az Apostoli Sz. szokás szerint néki egy néhány ezerbe került vala, azonnal visszaküldötte Romába, és az e' mellett küldött Levelét nyomtatásban közönségessé tette, melyben a' többi között ez iratik: „Midön engemet Szentséged a' Kárdinálisok' Sz. Kollégyomába méltoztatott bé-venni, nem láthattam előre, hogy ezen Tifztségemnek meg-tartása végett, az én Hazám Törvényeit, 's a' Felső hatalmaság eránt való Kötelefségemet keljen által hágnam. Ha meg-kell lenni edgyiknek a' kettő közzül, hogy, vagy ezen Hatalmaság és Kötelefségem ellen vétkezzek; vagy a' Kárdinálisi méltóságról le-mondjak, egy szempillantásig sem habozok — itt a' Veres-Sapka! 's. t.“ — Ezen alkalmatossággal ira Lomenié egyfzersmind Minister Montmorinhoz-is, hogy ezen tselekedetét a' Királynak is jelentené, mint a' kinek kívánságára nyerte vala a' Kárdináliságot. — Alig telhette-el a' Királya felgyogyulásán támadt öröm a' Frantzia Nemzetet, midön ama nagy Férfinak Gr. Mirábónak, kit az Anglusok a' Frantzia Nemzet tükörének neveznek vala, hirtelen esett halálával, megint setét Gyászba öltözék. Már Apr. 1. napján szemmel látható lévén az Halál, azt mondja a' Mirábó Doktor a' Petit: Uram itt a' Halál! Inkább szeretem, felele ezen Nagy Lélek, hogy egyenesen meg-mondod; és Apr. 2-dikán reggeli 9 óra után örökösön ki-butsuzék a' Nemzeti Gyülesből. Oda Verrfennes! oda Mirábo! az ezen Században élt hozzá hasonlithatatlan 2 Frantzia Ministerek. — A' Frantzia Nemzeti Gyülesnek edgy Végezése szerint a' Király, mint a' Státusnak első Tifztvifelője, egy bizonyos lakó hely-

— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —
— — — — —

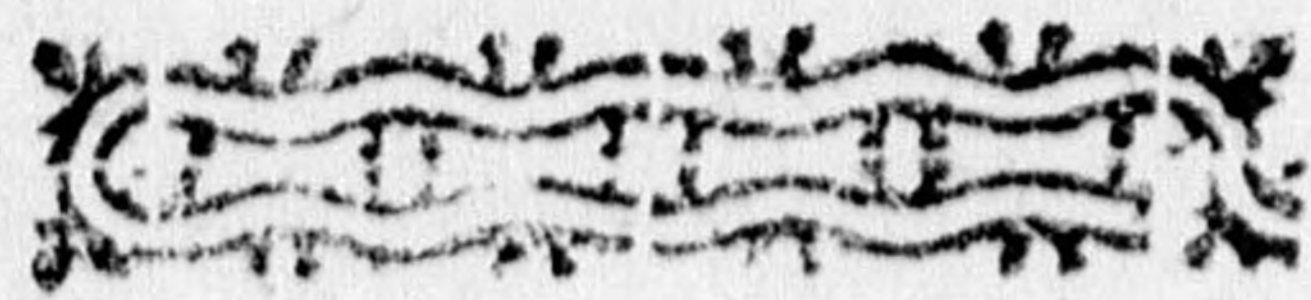
A' Korona örökösinek a' Király mellett kelletik lakni, és annak engedelmével az Országban benn minden-felé útozhat, de a' Nemzeti Gyűlésnek engedelmé nélkül idegen Országokba nem mehet. — A' Kiss-idejű Királynak, vagy Korona Örökösének Anyja, ugyan azon egy lakó helyhez köteleztetnek — és a' Régens-is. — Egy Német Orzági Tábor fog egy *Kordont* húzni a' Frantzia széleken, mely *Triertől* fogva *Strafsburgig* mégyen. Ezt sok Levelek erősítik. — Ezen folyó esztendőnek fel-virradásával azt gondoljuk vala már, hogy az emberi és Keresztényi vért gyászoló, *Europa* egét bé-borított setét fellegeket a' közönséges békességnek szele egészszén el-oszlotván, minden felé nyugvások lészzen a' fegyvereknek — 's hát azonban olly nagy Per alatt van ezen vélekedésünk, hogy még tsak nem közönségesebb háborutól félhetünk; mely e' következőkből tethetik:

Pétersburgba, az onnan közelebb érkezett Levelek szerint, Mártz. 11-dikén érkezett-meg H. *Potemkin*; de itt tsak kevés napokig mulatván, már visszsa-tért *Jász Váro*sába, hogy a' Porta ellen való háboruhoz idején korán kezdhessem. — Azonban *Lieflá*ndban olly rend-kivül valók a' hadi-készületek, mellyeket ezen föld többé soha sem látott. Minden utak dugva vagynak azokkal a' jövő, menő tábori szekerekkel, mellyek ide eleséget és hadi-készületeket takarittanak — és az itt lévő Táborhoz minden nap ujjabb fegyveres Sergek tsatolják magokat. Egy szóval: az egész Orosz Tábor már talpon áll — és mozgásban vagyon.

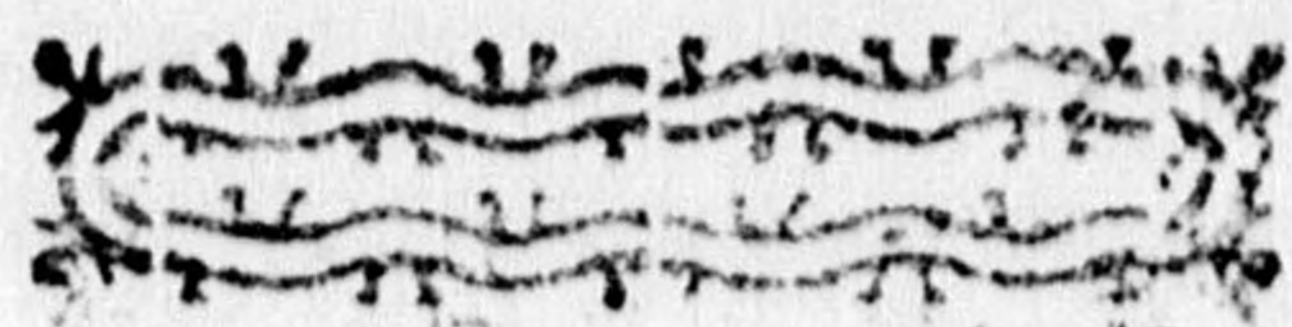

Spanyol Országból ezt írják: „ A' mi Kabinétunk, a' Muszka és a' Porta között lehető Békeségnek helyre-állításában foglalatoskodik. Az itt lévő Muszka Ministerhez egy Kurir érkezék Mártz. 8-dikán Pétersburgból, melyről a' tartatik, hogy az Orosz Tsázárnétól arra kéretnék a' Király, hogy a' Portával való békeséget közbenjáróságával eszközölné, és az Anglus hajós Sereget a' Közép tengeren akadályoztatná. Ugy-is láttzik, hogy ezen Felség ezen tzeznak kész eszközlője; mert kevés napok alatt Londonba és Berlinbe Kurirok indittatának, és nem külömben a' Kadixban fekvő Hajós-Sereghez, hogy talpon legyenek.

Angliában mind a' két Parlamentumban nagy lármát okozott ezen háborús környülállás, hol az Országok nagyai közül némellyek éppen nem kívánnák az Országot háborúba keverni, mások ellenben el kerülhetetlenül szükségesnek itélik a' Porta békesége piattzán fegyveres kézzel ki-állani, és Orosz Országok nevedését gátolni. Ezek a' Parlamentomban tett szovai ama hires fő Minister Pittnek: „ Senki sem kételkedhetik abban, hogy a' Porta erejének ki mondhatatlan befolyása vagyon az egész Európai erőknek egyenlőségben való megtartására. Ha ez meg-erőtelenítettik, Pruszszia keveservesen meg-fogja kiváltképpen érezni, és nagy Britanniának-is veszedelmére szolgál, és ha most Muszka Ország még nagyobb erőt kap, ugy egész Europa, nevezetesen Pruszszia meg fogja ennek következéseit érezni; mi pedig mint Frigyesek mindenkor kéntelenek leszünk a' rossz következésekben részesülni. Ezen Fox-is fel-álván azt mondá: tsak készittsük magunkat, és a' Muszka nevedését teljes erővel gátoljuk. Sok vólt mind a' két Parlamentumban az erről való vetélkedés, a' midön végre a' nagyobb rész azon állapoték-meg, hogy fegyvert kössenek, és a' Muszka Birodalom nevedésének ellent álljanak. — Hollandia, Svétzia, Dánia, Spanyol Ország, Anglia, Lengyel Ország, Prusz

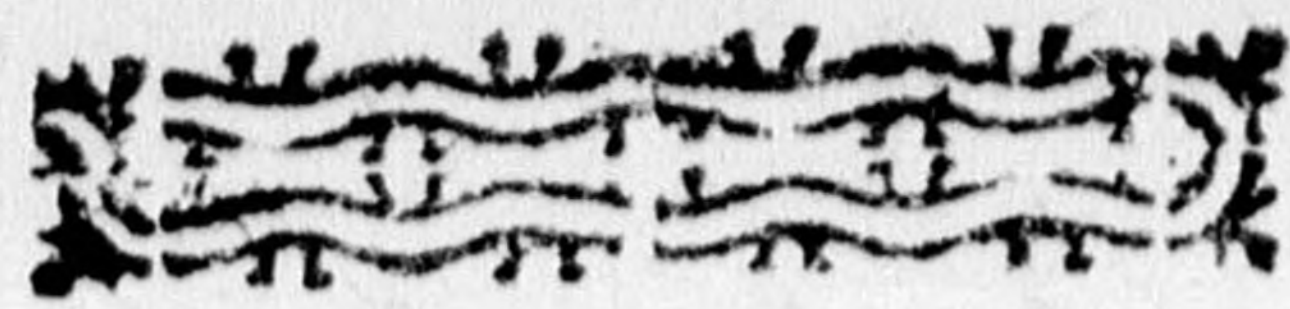

Pruszszia, Orosz Ország, Török Ország fegyvert
köszörülnek, sőt még az Auszriai fegyvereknek sem
egészben tompúlt-meg az élek — ha a' békeiség
meg-nem találna készülni — mi lehet még mind e-
zekből? — Az ifju *Szélím* Szultánról azt írják,
hogy ez egy tzeljában és itéletében álhatatlan ifjú
ember — azt írják, hogy még Ásiában véghetetlen
Katonaság volna, csak pénz, kurázsi, és eleség
vólna kevés; de éppen ez a' bukkenője a' dolog-
nak. Azonban a' Porta nagy erővel készül a' tsa-
tára. — — Kezdett ugyan az Auszriai Tartomá-
nyokban a' békeiség reménységének napja fényle-
ni, hogy és mi-képpen? ez is bizonytalan — azon-
ban minden környüllásaink békeiséget hirdetnek, és
leg-közelebb Tsernovitzból-is így tudosittatunk ezen
hón. 5-dikén: „Tudtodra lehet Barátom, hogy
az egy Osztály Staabs Draganyoság, mely ez e-
lőtt két esztendővel fel-állittatott vala, az el-múlt
hónapbna ismét széllyel hányaték és az itten fekvő
első Garnizon Regementre fel-osztaték. Továbbá a'
Khotzimi Adminisztráció azt a' parantsolatot vette,
hogy az Orzágnak adója, és minden egyéb dolgok
Májusnak végéig tökéletes állapotban helyheztet-
telsenek, az honnan a' Várban gyűtött minden-né-
mű élés-béli dolgok naponként distrahaltatnak és
mindenek az által-adáshoz készítettnek. Más fe-
lől pediglen a' Magazinok transportja ismét paran-
tsoltatott, és nagy mozgásban tétetett ezen Ország-
ban. — A' Muszkák hasonlóképpen egész Moldo-
vát mozogni parantsolták, és nem lévén elegenden-
dő a' segítség a' Lembergi Gubernium által véghez-
vitték, hogy a' Rajai föld népe fizetés mellett,
Benderből az élést Ismail, és Kilia felé takarítja.
Mártz. 20-dikán érkezék-meg egy nagy Sereg ujj
Rekluta *Jafsiban*, mellyet a' mostani Fő igazgató
Hertzeg *Repnin* azonnal Regementekre osztani pa-
rantsola, és a' maga népét olly lábon tartani ren-
delte, mintha minden órán meg-indulni szándé-
koznék.

Szombathely. — „A' Nemzeti Oskolák ezen esettel neveltették-meg tegnap a' Magyar *Demokristust*: — *Fizikus Umlauf* Ur jött hozzánk a' napokban *Köszegről*, *Elektromos* és *Optika* béli *Machinái*val, egy *Hertzegnek*, 's több érdeemes *Tanúlt Férjfiak'* *Bizonyság-Levele* mellett, hogy minde-nütt öröm-tapsolásokkal *produkálta* tudománybéli szép *Mesterségeit*. A' *Városi Magistrátustól* engedelmet vévén a' nyilvánóságos *produkálásra* e' böjti napokban; a' *Múzsákhoz*, a' mértékletes böjtelésnek ezen szüz *Leányihoz*, folyamadik a' *Természeti-Visgáló*; örömmel fogadják a' *Kir. Gymnásium*-béli *Professzor Urak*, napot, órát, és helyet (itt léssen a' *bekkenő*) és helyet rendelnek a' *Gymnásium'* *Épületének* leg-tágosabb *Szobájában*. Mi történik? Oh *Abdera!* *Abdera!* — Minden-féle *prætextusokat*, *argumentumokat* és fenyegetéseket előkerestek a' *Nemzeti Oskolák'* *Elöljáróji* a' *Természeti Experimentumok* ellen, sőt (noha *rekreátzio*-nap vala) *solenniter protestáltak*, és a' *Gymnásiumot* bé-záratták.

Mitsoda az Experimentális Phisika? — Örvend-jetek *Királyi Gymnásiumok*, *Akadémiák*, *Univerzitéások!* Ime ujj *Definitiot* adtak a' *Nemzeti Oskolák*: — „Az *Experimentális Phisica* tsupa *Komédia*. Ez a' *definitió* vólt az edgyik oka, hogy a' *Szombathelyi Királyi Gymnásium'* *Professzorai* az *Experimentális Fizikának*, mellynek *Theoriája*, *Királyi kegyes Parantsolat* szerint olvastatódik a' *Gymnásiumokban*, *Lakatosok* által nyittattak kaput és ajtót, midön a' *kútsokat* a' *Nemzeti Oskolák* *uzurpálták*. “ — *Democritus risit!* *Heraclitus non potuit tenere lacrymas.* — *Sapientia fat.* — A' *Királyi Gymnásium* éppen olyan *Törvénnel* adott *Szállást* a' *Nemzeti Oskoláknak*, mint a' *Hiszek egy a' Pontzius Pilátus'* nevének. Az idén a' *Felséges Kamara* 900, egy néhány forintokat költött a' *Szombathelyi Gymnásium'* *épületének reparátziojára*. A' *Nemzeti Oskoláknak* másutt a' *Földes Uraságok* adnak *épületet*, és pedig *örömeit!*

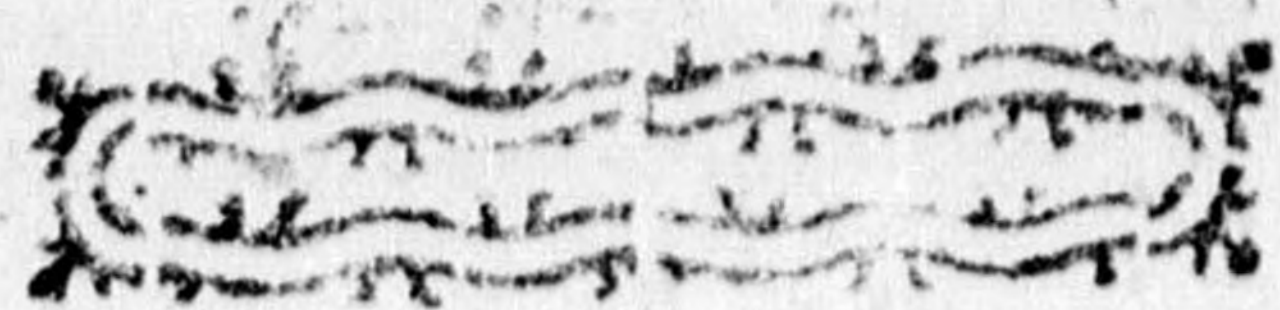
Folytatása a' Magyar Országi Koronáról.

Az - is még továbbá méltán Kérdésbe jöhet itt másodszor: mellyik *Constantinus Porphyrogenitus* Görög Tsászárnak a' Képe, és Neve vagyon a' mi Koronánkon? ha vallyon ama tudós Tsászár *Constantinus Porphyrogenitus*, *Leo Sapiens* Görög Tsászár Fiának-é, a' ki 912-dikben kezdett Conflantzínápolyban uralkodni? vagy pedig *Constantinus Ducas Porphyrogenitus Imperátornak*, a' mi *Dukas Mihálynak* Fiának a' Képe-é? minthogy még eddig e' dolog mélységes homályban fekszik, nem szintén egészfzen állatásképpen, hanem némü 's némü tettzeiő vélekedésből inkább gyanitom, hogy nem annyira az először említett *Constantinus Porphyrogenitusnak* Képe az, mert így nyóltzvan esztendőknek elforgása alatt formán, imitt 's amott hól koválygott volna ez a' Korona, mig tsak a' közönségesebb vélekedés szerént *Silvester Pápának* kezébe akadhott volna az; hanem inkább az Ifjú *Constantinus Porphyrogenitusnak*, a' *Ducas Mihály* Fiának a' Képe; minthogy a' fellyebb említett Igék szerint ezen Tsászárnak ideje tájján készítettett a' Korona; ugyan-is e' nagy reménységü ifjú *Constantinus Porphyrogenitusnak* három nevezetes Tsászárok lévén különös nevelő Dajkái, még kitsiny gyermek korában Tsászárrá meg-koronáztatta, *Nicephorus Botaniates*, és *Alexius Comnenus* Tsászárok a' magok Udvaraikban Tsászári módra nevelték, fiatal korában a' hadi-mesterségre tanittatták; sőt az utolszor említett Tsászár a' maga Leányának *Anna Comnénának* el-is mátkásította. Ha ezek között valamellyik, kivált ha az édes Attya *Dukas Mihály* eszközölköthette e' Koronának tsináltatását, mint hogy mind Képe, mind Neve-is rajta vagyon, könnyen oda férkezhetett reá az ifjú *Constantinus Porphyrogenitus Ducásnak*-is mind Képe, mind Nevezete, annyival-is inkább meg-gondolván, hogy *Mária* az édes Anyja még 'első Férjének életében *Nicephorusnak* Feleségévé lévén, nagyra született Magzat-

zattyához vonzó indulatjából e' tekintetben-is mit nem tselekedhetett?

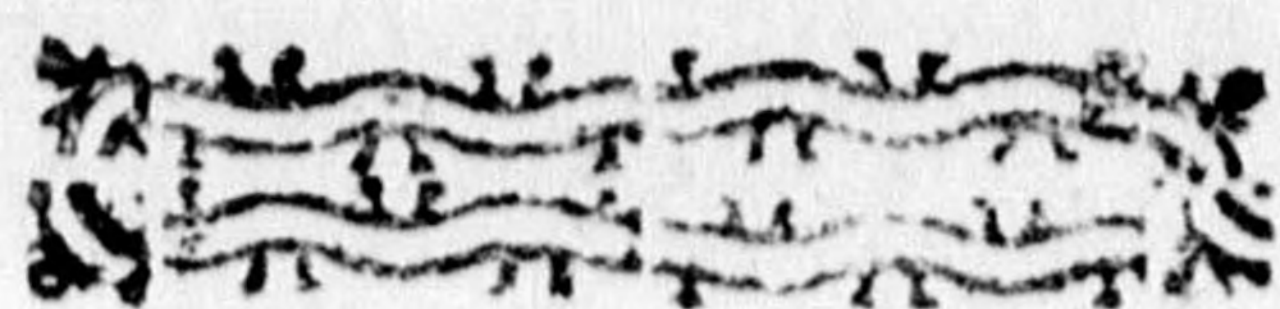
Ebbéli gyanúságunkat az-is nem kevésbé gyámolithattya, hogy a' *Dukas* Tsászároknak idejéig az edgy Idvezítő *Jésus Kristusnak* Képén kívül semmi-némü más Szenteknek a' Képei, még a' Boldogságos Szűznek Képe-is, nem verettettek vólt a' Görög Tsászároknak Pénzeikre, *Zimásecs Jánoson* kívül; *Promanus Diogenes* és ennek mostoha Fia, a' *Dukas Mihály* vóltanak az elsők, kik Pénzeiken a' *Kristus*' Képéhez a' Sz. Szűznek Képét-is a' más oldalon hozzá adták olly formán, hogy látzható természetű egész állására nézve talpon állva, a' Sz. Szűz a' Tsászárokat bé-fedezett keresztes Koronával meg-koronázni szemléltették. Ezen tselekedetiből *Dukas Mihálynak*, hogy a' *Kristus* Képéhez hozzá adta a' Sz. Szűz' Képét-is nyilván ki-tettzik, azon kívül, hogy a' *Historicusok*' tudósítások szerint nagy *Philosophus*, nagy *Mathematicus* és Poéta lett legyen, azonban még különös nagy áhítatosságú *Theologus* ember-is vólt még Érseksége előtt. Ennél fogva kezdették olztán némelly következő Tsászárok a' magok Pénzeikre több Szenteknek a' Képeit-is verettetni, a' mint ezt *Alexius Comnenus*' Fiának *Jánosnak*, és *Emmánuel Comnenusnak* példájokban világosan láthatni, ezek verették *Constantinus Dukas* után leg-először-is a' Koronánkon lévő *Sz. György Vitéznek* a' Képét pénzeikre, ezt követte nem sokára *Alexius Angelus*-is, a' ki már semmit nem gondolván sem a' *Jésusnak*, sem a' Sz. Szűznek Képével, tsupán tsak a' *Sz. György*' Képét, és Nevét üttette a' Pénzre; minthogy a' *Dukások*' ideje tájján kezdett leg-inkább a' Szenteknek segittségül való hívása a' Görög Anya-Szentegyházban lábra állani: mely szerint nem hogy *Első Constantinus Porphyrogenitus*, de még a' több Tsászárok-is többnyire kik a' *Dukásokig* éltenek, másképpen még gondolkodni sem tudtanak meghatározásképpen, hanem a' mint *Leo Isauriusnak* pénze mutatya; mellynek edgyik lapjára ezen Görög Impa-

rátor a' J. Kríftusnak ábrázattját üttetvén, körülötte ilyen fellyül való irást tétetett : TIBI SOLI REGNANTIVM. Ezen okból származhatott az-is, hogy *Cosmas* és *Damianus*, két Atyafi MártYROK-is a' Koronánkon helyet találtak, mert Dukás Mihály Tsászár, a' több tisztséges Tudományokon kívül az Orvosi tudományban, *Medicinában*-is igen jártos költös lévén, azoknak Képei és Nevei a' Koronára fel-szerkeztettek, mint a' kik az Orvosló Doktoroknak és Patikáriusoknak védelmező Patronusinak közönségesen tartatnak.

Illyetén orvosi mesterséghez vonzó indulatból származhatott az-is, hogy mind Sz. György, mind Sz. Demeter-is a' Koronánknak oldalára fel-hágtának : Sz. György ugyan-is, hogy több jeles tselekedetei között még a' nyavallyákat is tsudálatoson meg-orvosolni tartatott a' régi Görögöknél el annyira, hogy még tsak a' le-festett Képe-is sok külömb külömb féle betegségek, kivált a' Dög-halál ellen való védelmező Paisnak, *Antidotumnak* lenni gondoltatott. Nem külömben Sz. Demeter Martyrról-is abban az időben olly hiszemben vólt a' Görög Anya-Szentegyház, hogy a' melly nyavallyások *Theffalonikába* bútsura mentenek, és ott annak meghólt testéből ki-szivárogni szokott zsirjával megkenődtenek, nyavallyáikból ki-gyógyulni mondatanak.

Minthogy a' Koronán lévő *Geobitza* nevezetű *Turciának* (Magyar Ország') Királyn a' köz-vélekedés szerint *Geisa* Magyar Király értetik, az a' Kérdés fordul már itt elől, ha *Geisát* a' Sz. István Attyát-é? vagy pedig *Béla* Fiát a' Sz. László Testvérjét kellesek azon érteni? de ha az Esztendőket az esztendőkkel szoros vizsgálódásunk után egybevetjük, nyilván az utobb említett *Geisának* a' Képe és Neve vagyon a' Koronánkon, mert ő élt színté éppen azon egy időben *Dukás Mihály* Görög Tsászárral, ugyan-is 1034-dikben születettvén 1077-dikben hólt-meg: meg-értvén tudni-illik a' Tsászár fok jeles, és vitéz tselekedeteit, erős szövetség kötött

kötött *Geisával*, midőn ez a' *Salamon* Királlyal sokáig vetélkednék a' Királyság felett, és *Salamon*, a' Görög Birodalmat is vakmerőképpen puszttaná; *Nicephorus Botaniates* azért, a' ki elsőben *Dukás Mihálynak* Fő-Hadi Vezére volt, azután Imperátorságra is lépett, *Salamon'* roppant Táborát megfutamtatta, sőt kitsinybe múlt-el, hogy magát is *Salamont* el-nem fogta: *Nicephorus* azonban *Curopalates* tanúbizonysága szerint a' Nénnyének Leányát *Nynadenét*-is *Geisa* Királyunkal öszve-házasi-totta.

Utollyára még az-is a' mi Fel-tételünknek erősítésére tartozik, hogy a' minémű készületü Koronákkal a' *Ducás* Tsászárok ideje tájján szoktanak volt a' Görög Tsászárok meg-koronáztatni, és nevezetes innepi napokon a' Község előtt meg-jelenvén, szoktanak volt fejeiken viselni, mind formájára, mind külső ékelségre néve ollyaténoknak írja-le azokat *Anna Comnéna Alexiáfsának* Harmadik Könyvében, a' ki az említett Imperátoroknak Koronáit nem csak szemeivel szemlélte, hanem mint maga-is koronáztatott Fő lévén tulajdon kezeivel-is hajdanában illette, mintha talám a' közelebb elmúlt Elztendőben a' Budai Várban ki-tétettetett Magyar Országának a' Koronáját ő-is éppen szemlélte volna. De ez úttal elég legyen a' Magyar Koronáról ennyit mondani. — Debretzenben Bőjtelő Hav. 16. Napján 1791. — *W. I.*

A' félbe szakasztott Frankoniai Kerület Végezésének folytatáta, és végezete.

Az olly Mester-legényeknek, a' kiknek dolgozó mihelyek nem akadott, addig a' Szegények Ládájából annyi költségre való pénz adattasék, a' mennyi a' Helység Elöljáróitól szükségesnek ítélték. A' Mester-legényeknek minden Bizonyság Levelek (Kundschaft) a' Társaság (Zech v. Czéh) Elöljáróitól all-irással és petséttel erősítették meg: a' Társaság Törvényes Biráitól pedig ujra meg-petsélt.

tséltettefsenek. A' honnan a' Könyv-árosok, és Könyv-nyomtatók, az efféle nyomtatott és rajzolt Bizonyság Leveleket, egy szabad akarat szerint való Büntetés alatt, 's a' Kerület Rendeitől meghatározott árron csak egyedül a' Társaság Törvényes Biráinak adhatták-el, és ez a' Tisztség az ilyen némü Bizonyság-Leveleket nem a' bujdosó Legényeknek, vagy az ő Gazdájoknak, hanem a' Társaság Esküttjeinek adja. A' Bizonyság Levél csak olyanoknak adattassék, a' kik mihelyben dolgoztanak, nem pedig csak a' Helységen keresztül bujdosó Legényeknek, a' honnan emezeknek az ő régi Levelek most meg se ujittattassék. A' Városokon, bujdosó Mester-legény magánál lévő Levelének hátán meg kell tekinteni, ha vallyon ő nem keresett-é magának Mihelyt, vagy keresett ugyan, de nem kapott. Amaz esetben, a' Levél még egy fertály elzendeig meg-marad a' maga erejében; ha pedig még ebben a' fertály elzendeiben se dolgozott, vagy Mihelyt nem keresett, tehát ebben az esetben az ilyen Legény mint koritzáló széllyel járó (vagabundus) a' Kerületből küldettefsék-ki, és ez az ő Levelének hátára mind fel-jegyeztessék. — Mindenik helységnek maga tulajdon okosságára bizattatik, hogy a' Szegényekre, és a' dolog által magoknak valamit érdemelhető, dologra alkalmasokra nézve, minémü Rendeléseket parantsoljon tétetni. Csak ugyan minden Kerület Rendeinek javasoltatik, hogy vagy külön külön mindenik, vagy többen edgyütt, egy közönséges dolgozó és fenyték Házat (Zucht Haus) a' több Kerületeknek, a' mellyeknek már e' féle Házai lennének, egyet értésén kívül is, magok költségeken állittsanak-fel; addig pedig az olyan Kerületek, a' mellyeknek még e' féle Házai nem vólnának, de azonban akadnának vagy korhel, vagy pedig valami Kerületbéli el-szegényedett, különben a' dologra alkalmas Emberekre, légyenek edgyet-értéssel az olyan Kerületekkel, a' mellyek már e' féle Házak nélkül nem szükölködnek.